

Perspectiefnota 2025

Gemeente Landsmeer

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Aanbiedingsbrief	3
Leeswijzer	4
Het financieel perspectief	5
Overige beleidsontwikkelingen per programma.....	14
Bijlage 1 Meerjareninvesteringsplanning.....	17
Bijlage 2 Toekomstige oplossingsrichtingen	20

Aanbiedingsbrief

Voor u ligt de Perspectiefnota 2025, met daarin het meerjarenperspectief tot en met 2028. Zoals de naam al suggereert biedt deze nota een doorkijk naar de komende begrotingsjaren. De verwachte ontwikkelingen aan zowel uitgaven- als inkomstenkant zijn hierin opgenomen.

Het zal geen verrassing zijn dat door taakverzwaringen, kostenstijgingen en open-einde regelingen enerzijds en lagere uitkeringen uit het gemeentefonds anderzijds, u negatieve bedragen aantreft. De financiële situatie voor de komende jaren is helaas niet rooskleurig en baart ons grote zorgen. Het is een landelijk beeld dat bijna alle gemeenten de komende jaren, specifiek vanaf het zogenaamde ravijn jaar 2026, een groot probleem hebben om hun begroting structureel sluitend te krijgen. Dat geldt ook voor de gemeente Landsmeer. De pogingen van de VNG richting rijk om deze schrijnende financiële situatie voor de gemeenten aan te pakken, heeft tot op heden weinig effect gehad en de verwachting is ook niet dat het ravijnjaar 2026 en verder gedicht gaat worden door het rijk.

Ook onze toezichthouder, de Provincie Noord-Holland, is bezorgd over de tekorten die de gemeenten vanaf 2026 op zich af zien komen. Voor de Begroting 2025-2028 kijkt de provincie vooral naar begrotingsjaar 2025 en of dit structureel sluitend is. Tegelijk adviseren Provincie en VNG gemeenten om bij het opstellen van de begroting 2025-2028 aan te geven welke maatregelen, vanaf 2026, nodig zijn om tot een sluitende meerjarenbegroting te komen. De VNG wil, onder andere, deze informatie van alle gemeenten bundelen als basis voor de gesprekken met het rijk.

Wanneer we alle ontwikkelingen meenemen die we op ons af zien komen constateren we dat het begrotingsjaar 2025, structureel, krap sluitend is en het financieel perspectief vanaf 2026 verder onder druk komt te staan. Met deze perspectiefnota spelen we in op het advies van de VNG door in bijlage 2 oplossingsrichtingen voor de oplopende tekorten te benoemen.

Landsmeer, juni 2024

Leeswijzer

Financieel perspectief

Het financieel perspectief is in 3 stappen opgebouwd. Het vertrekpunt is de primaire begroting 2024-2027. Achtereenvolgens worden in beeld gebracht:

1. Structurele effecten van de 1^e bestuursrapportage (reeds besloten);
2. De (financiële) ontwikkelingen op het bestaande beleid sinds de 1^e bestuursrapportage, waaronder effecten vanuit de jaarrekening, de meicirculaire en overige nieuwe informatie;
3. Nieuwe ontwikkelingen c.q. nieuw beleid.

Bij de effecten van 1 en 2 is feitelijk geen sprake van keuzemogelijkheden maar gaat het min of meer om een gegeven. Bij stap 3 is beperkt sprake van keuzemogelijkheden, deze hebben namelijk wel een effect op de uitvoering van onze wettelijke taken.

In de tabel van de ontwikkeling van het financieel perspectief is zowel het totale verwachte begrotingssaldo opgenomen als het zogenaamde structureel begrotingssaldo, de laatste is van belang voor de beoordeling door de Provincie in het kader van financieel toezicht.

Voor elke stap is een afzonderlijke tabel opgenomen met daarbij een nadere toelichting op de betreffende ontwikkeling.

Weergave financiële cijfers

Lasten staan negatief weergegeven en baten positief. Staat er bij de verschillenkolom een negatief bedrag dan is dat nadelig (hogere lasten of lagere baten en andersom).

Afrondingen in financiële overzichten

Doordat in onze P&C producten alles in duizend wordt weergegeven, kan het zijn dat de tabellen afrondingsverschillen bevatten. Dit is een gevolg van afronding naar duizend. Bijvoorbeeld een bedrag van € 600 wordt dan weergegeven als duizend. Twee bedragen van € 600 (in een tabel dan twee keer duizend) zijn dan in onze boekhouding € 1.200 (het systeem rondt dit ook af naar duizend) en daarmee in een optelling in een tabel kan 2 keer duizend (2 keer € 600) worden getoond als duizend (1 keer € 1.200). Dat is de reden waarom sommige tabellen op duizenden niet lijken aan te sluiten.

Overige beleidsontwikkelingen per programma

In dit hoofdstuk zijn de overige beleidsmatige ontwikkelingen per programma opgenomen waar geen direct financieel effect voor deze Perspectiefnota uit voortvloeit.

Bijlage 1 Investerings

In bijlage 1 is het Meerjareninvesteringsprogramma opgenomen ter indicatie van de investeringen die voor de komende jaren op de planning staan.

Bijlage 2

Bijlage 2 bevat een aantal onderwerpen c.q. maatregelen waaraan gedacht kan worden wanneer het Rijk de gemeenten financieel niet tegemoet komt en er vanaf 2026 daadwerkelijk stevige ombuigingsmaatregelen getroffen moeten worden. Deze opties zijn alvast in beeld gebracht in lijn met het advies van de VNG.

Het financieel perspectief

In dit hoofdstuk is de ontwikkeling van het financieel perspectief in stappen opgenomen. Per stap zijn afzonderlijke tabellen met toelichting opgenomen. Wanneer alle ontwikkelingen worden meegenomen in de begroting 2025-2028 ontstaat ook voor het jaar 2025 al een tekort. Het hoofdstuk wordt dan ook afgesloten met benoemen van oplossingsrichtingen om hieraan tegemoet te komen zodat we in ieder geval aan de minimale (financieel) toezichtseis van de Provincie voldoen.

Structureel effect van de 1e berap en de autonome ontwikkelingen op het financieel perspectief

Bedragen * € 1.000				
Ontwikkeling financieel perspectief	2025	2026	2027	2028
Primaire begroting 2024 - 2027	32	-1.454	-722	-722
<u>Ontwikkelingen (geen keuze):</u>				
Structureel effect 1e Berap	-17	-14	-19	492
Autonome ontwikkelingen c.q. bestaand beleid	-18	390	364	304
Stand perspectiefnota (bestaand beleid)	-3	-1.078	-377	74
Waarvan incidenteel	-719	127	-56	455
Stand perspectiefnota structureel (bestaand beleid)	716	-1.205	-321	-381

Toelichting tabel

In bovenstaande tabel is in stappen de ontwikkeling van het financieel perspectief opgenomen. Het vetrekpunt wordt gevormd door de vastgestelde begroting 2024-2027. Deze stap betreft het in beeld brengen van de ontwikkelingen op bestaand beleid, bestaande uit:

- structurele effecten van de 1^e bestuursrapportage;
- de zogenaamde autonome ontwikkelingen.

Feitelijk kunnen deze twee ontwikkelingen als gegeven worden beschouwd en zijn hierin geen keuzes mogelijk. Naast een ontwikkeling van extra onvermijdbare kosten is ook sprake van voordelen doordat sommige budgetten kunnen worden afgeraamd en effecten van decembercirculaire 2023 en meicirculaire 2024 zijn verwerkt. Na verwerking van deze effecten is sprake van een klein tekort in 2025 en nemen de tekorten van 2026-2028 af. Dat wordt in hoofdzaak veroorzaakt door een hogere algemene uitkering, behalve voor 2025. Voor dat jaar heeft het rijk nog een eenmalig korting toegepast.

‘Waarvan incidenteel’

Onderdeel van het begrotingssaldo is ook een aantal incidentele baten en lasten. Deze zijn zichtbaar gemaakt op regel ‘waarvan incidenteel’. Door deze te corrigeren op het begrotingssaldo wordt de ‘stand perspectiefnota structureel’ verkregen. Deze stand is van belang voor de beoordeling door de Provincie. Zoals gezegd beoordelen zij, voor de vorm van financieel toezicht, de structurele baten en lasten en voor de aankomende begroting vooral die voor het jaar 2025. Op basis van het bestaand beleid voldoen wij aan deze eis.

Deze beoordeling vindt overigens plaats op de later dit jaar vast te stellen begroting 2025-2028. Bij het opstellen daarvan zullen zich ook ontwikkelingen ten opzichte van deze perspectiefnota voordoen, de hier gepresenteerde stand is daarmee ook een momentopname van nu maar naar verwachting voor de beoordeling door de Provincie acceptabel.

Structureel effect 1^e bestuursrapportage 2024

Structureel effect 1e Berap	2025	2026	2027	2028
Ruimtelijk domein				
Indexering onkruidbeheersing	-8	-8	-8	-8
Sociaal domein				
Bijdrage GGD	-34	-34	-34	-34
Financiën				
Toeristenbelasting	-42	-37	-37	-37
Verwerken bruto effect Decembecirculaire 2023	67	65	60	571
Totaal	-17	-14	-19	492

Indexering onkruidbeheersing

In het doorlopende contract van de uitbesteding is een indexering opgenomen. Deze indexering wordt pas vastgesteld na vaststelling van de begroting 2024 waardoor dit structurele effect nu ook doorwerkt in de perspectiefnota.

Bijdrage GGD

In de Begroting 2024 GGD Zaanstreek-Waterland is na verwerking van de cao en indexering een bijdrage begroot van 612K voor de gemeente Landsmeer. Vervolgens is er een eerste begrotingswijziging GGD Zaanstreek-Waterland geweest, hetgeen leidt tot een bijstelling van de bijdrage aan de GGD van 11K voor de gemeente Landsmeer. Daarmee komt de bijdrage voor 2024 voor de gemeente Landsmeer op 623K, in de begroting 2024 van de gemeente Landsmeer was een bijdrage begroot voor 2025 van 589K, hetgeen een bijstelling behoeft van 34K structureel.

Toeristenbelasting

We willen bereiken dat de geraamde opbrengsten overeenkomen met de werkelijke. Dit is nu niet het geval. De laatste tien jaar is de opbrengst aan toeristenbelasting gemiddeld ruim onder de 20K per jaar gebleven, terwijl er in de Begroting 2024 afgerond 72K is geraamd. Het college heeft op 16 april 2024 een RaadsInformatieBrief verstuurd en daarin de activiteiten beschreven waarmee een correcte en volledige belastinginning wordt gestimuleerd. Op basis hiervan verwachten wij dat de werkelijke inkomsten zullen stijgen naar 25K in 2024 en vervolgens naar 30K in 2025, 35K in 2026 en verder. Dit betekent dus een aframing voor de jaren 2024 en verder.

Verwerken bruto effect Decembecirculaire 2023

Dit betreft de boekhoudkundige verwerking van de decembecirculaire 2023 van het verschil tussen de decembecirculaire 2023 en de septembercirculaire 2023 voor de jaren 2025 tot en met 2028. Het effect is qua omvang beperkt. De jaarschijf 2028 wordt bijgesteld omdat de raming van de algemene uitkering voor dat jaar bij de begroting 2024-2027 nog niet in beeld was maar we hoger is dan het bedrag van 2027.

Autonome ontwikkelingen c.q. bestaand beleid

Autonome ontwikkelingen c.q. bestaand beleid	2025	2026	2027	2028
Algemeen bestuur				
Bijramen van opbrengsten	30	30	30	30
Integrale veiligheid				
Ophoging GR Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland	-50	-50	-50	-50
Ruimtelijk domein				
Bijramen van opbrengsten	100	100	100	100
Ophoging GR Recreatieschap Twiske-Waterland	-2	-2	-5	-8
Vrijval budget Omgevingsvergunningen	53	54	55	55
Sociaal domein				
Bijramen huuropbrengsten	4	4	4	4
Aanpak armoede en schulden - meicirculaire 2024	-14	-14	-15	-16
Aframen Kernteam Spirit	88	88	88	88
Aframen maatjesproject	16	16	17	17
Werkdrukverlaging jeugdbescherming meicirculaire 2024	-13	-13	-13	-14
Financiën				
Bijramen huuropbrengsten	27	27	27	27
Aframen budget Geneeskundig onderzoek	10	10	10	10
Aframen budget schrijf en bureaubehoeften	10	10	10	10
Aframen budget Contributies en lidmaatschappen	6	6	6	6
Lagere doorbelasting uren (salarislasten) op kredieten	-100	-100	-100	-100
Bijstelling van de geraamde indexatie OZB	49	49	49	49
Bijramen van opbrengsten	30	30	30	30
Bruto-effect meicirculaire 2024	-258	157	131	476
Budget Wet Open Overheid	62	54	56	56
Personeelsbegroting (CAO ontwikkeling)	-160	-160	-160	-160
Aframen post onvoorzien	94	94	94	94
Bijramen inflatie 2028	0	0	0	-400
Totaal	-18	390	364	304

Bijramen van opbrengsten

Er zijn structureel meer opbrengsten dan begroot op de secretarieleges, onder meer het effect van de paspoorten (destijds van 5 naar 10 jaar) is hier merkbaar.

Ophoging GR Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland

De raad heeft in juni ingestemd met een verhoging van de bijdrage aan de Veiligheidsregio Zaanstreek Waterland (VRZW). Het budget is opgehoogd voor reeds vastgestelde beleidsontwikkelingen en een vaste afspraak over de stijging van de index. Het budget wordt structureel opgehoogd met 50K om de eigen bijdrage vanaf 2025 te kunnen bekostigen.

Bijramen van opbrengsten

Er zijn structureel meer opbrengsten dan begroot, hiermee worden deze opbrengsten bijgeraamd.

Ophoging GR Recreatieschap Twiske-Waterland

Deze verhoging is conform de door het algemeen bestuur vastgestelde begroting.

Vrijval budget Omgevingsvergunningen

Gebleken is dat deze post zowel in 2023 als 2022 niet wordt gebruikt. Ook is de behandeling van de bouw omgevingsvergunningen per 1-1-2024 uitbesteed aan de ODijmond, hierdoor kan dit budget nu vrijvallen.

Bijramen huuropbrengsten

Bijramen huuropbrengsten conform indexaties

Aanpak armoede en schulden

Via de meicirculaire 2024 zijn vanuit de Aanpak Geldzorgen, Armoede en Schulden, structureel extra middelen beschikbaar gesteld voor betere dienstverlening door gemeenten op het gebied van armoede en schulden. Hiermee dienen gemeenten verder in staat gesteld te worden om strategisch en doelgericht te handelen en hun activiteiten uit te breiden zoals het verdubbelen van het gebruik van schuldhelpverlening en het bevorderen van activiteiten om armoede onder kinderen te bestrijden.

Aframen Kernteam Spirit

In de personeelsbegroting 2024 was rekening gehouden met 0,78fte voor deze functie (schaal 9). Derhalve kan deze vrijvallen.

Aframen maatjesproject

Bij het budget voor WonenWelzijnPlus is al rekening gehouden met de kosten waardoor het afzonderlijke budget hiervoor kan vervallen.

Werkdrukverlaging jeugdbescherming

Via de meicirculaire 2024 ontvangen gemeenten structureel middelen voor het verlagen van de werkdruk in de uitvoering van de jeugdbescherming en jeugdreclassering door de gecertificeerde instellingen (GI's).

Bijramen huuropbrengsten

Bijramen huuropbrengsten conform indexaties.

Aframen budget Contributies en lidmaatschappen / Geneeskundig onderzoek / schrijf en bureaubehoeften

Uit de jaarrekening 2023 blijkt dat deze budgetten naar beneden bijgesteld kunnen worden.

Bijramen van opbrengsten

Er zijn structureel meer opbrengsten dan begroot, dit heeft vooral betrekking op bijdragen van derden met betrekking tot nutsvoorzieningen en verkeersmaatregelen.

Lagere doorbelasting uren (salarislasten) op kredieten

In de afgelopen jaren (en daarmee ook nog een uitgangspunt in de meerjarenbegroting) is een deel van de personeelslasten (vast personeel) toegerekend aan projecten en investeringen. Doordat taken verschuiven (minder project en meer regulier) dient deze toerekening naar beneden te worden bijgesteld.

Bijstelling van de geraamde indexatie OZB

Conform onze uitgangspunten bedraagt de indexatie voor 2025 5,5%. In de bestaande begroting was voor dat jaar al rekening gehouden met 4,2%, daarop vind nu een correctie met 1,3% plaats ofwel 49K.

Bruto-effect meicirculaire 2024

Met de meicirculaire zijn een aantal beperkt aantal mutaties doorgevoerd. Een belangrijke wijziging betreft de financieel technische rekenmethode waarmee gemeenten gecompenseerd worden voor inflatie. Deze aanpassing leidt, ten opzichte van de begroting, tot een lagere bijdrage voor dat onderdeel (combinatie van techniek en lagere verwachte inflatie). Bij het opstellen van de begroting wordt bekeken in welke mate lasten (vanwege een lagere verwachte inflatie) naar beneden bijgesteld kunnen worden.

Gemeenten worden deels gecompenseerd voor het effect van de nieuwe rekenmethode. Daarnaast is het restant van de opschalingskorting afgeschaft vanaf 2026. Dit geldt echter niet voor 2025. Dat is een belangrijke reden dat de nieuwe raming van de algemene uitkering voor dat jaar ook lager uitvalt.

Budget Wet Open Overheid

In de meicirculaire 2021 hebben we middelen voor de wet open overheid ontvangen. De financiële middelen bestaan uit zowel incidentele als structurele middelen. De structurele middelen zijn bedoeld voor de actieve openbaarmaking van de informatiecategorieën zoals genoemd in de Woo, het aanwijzen van een contactfunctionaris en het beheer en onderhoud van systemen. De incidentele middelen (voor de periode 2022 tot en met 2026) zijn bestemd voor het verbeteren van systemen, het opleiden van medewerkers en het aanpassen van processen en de organisatie. Dit betreft de vrijval van het incidentele gedeelte.

Personeelsbegroting

In de begroting 2024 is gerekend met een indexatie van 3% op de salarislasteren vanaf 2025. Echter is de verwachte salarisstijging 5% (onder voorbehoud), derhalve is een ophoging benodigd.

Aframen post onvoorzien

In de begroting is een bedrag van 94K opgenomen voor deze post onvoorzien die jaarlijks voor incidentele zaken door het college kan worden aangewend. In de praktijk wordt hier niet of nauwelijks gebruik van gemaakt omdat tegenvallers primair binnen het programma worden opgevangen dan wel met overige afwijkingen onderdeel zijn van een bestuursrapportage. Om die reden kan deze post worden afgeraamd.

Bijramen inflatie 2028

Via het verwerken van de meicirculaire 2024 is nu ook de algemene uitkering voor 2028 bijgesteld inclusief een algemene compensatie voor inflatie. Daar staat tegenover dat ook de lasten voor dat jaar nog moeten worden bijgesteld. Feitelijk gebeurt dat bij het opstellen van de begroting 2025-2028, echter is voor het financiële beeld van belang daar in de perspectiefnota wel een bedrag voor op te nemen.

Nieuwe ontwikkelingen c.q. nieuw beleid

Met de volgende stap zijn de nieuwe ontwikkelingen c.q. nieuw beleid in beeld gebracht. Hoewel hierin formeel wel keuzes te maken zijn, constateren we ook dat het niet om luxe 'nieuw beleid' gaat maar feitelijk om ontwikkelingen die onze basis en/of wettelijke taken raken.

	2025	2026	2027	2028
Stand perspectiefnota structureel (bestaand beleid)	-3	-1.078	-377	74
Nieuwe ontwikkelingen c.q. nieuw beleid (wel keuze)	-730	-1.151	-1.151	-1.151
Stand perspectiefnota (inclusief alle ontwikkelingen)	-733	-2.229	-1.528	-1.077
Waarvan incidenteel	-737	127	-56	455
Stand perspectiefnota structureel (inclusief alle ontwikkelingen)	4	-2.356	-1.472	-1.532

Wanneer we ook deze ontwikkelingen meenemen betekent dat een verslechtering van het financieel perspectief voor alle jaren. Hoewel (stand van deze perspectiefnota) het jaar 2025 nog net structureel sluitend is en daarmee acceptabel voor de Provincie in het kader van financieel toezicht, is er wel sprake van een reëel tekort voor dat jaar van € 0,7 miljoen en opgeteld € 4,8 miljoen voor de jaren 2026-2028. In bijlage 2 zijn voor deze tekorten oplossingsrichtingen aangedragen.

Nieuwe ontwikkelingen c.q. nieuw beleid	2025	2026	2027	2028
Algemeen bestuur				
Tijdelijke inhuur publiekscampagne	-10	0	0	0
Politiek Actief	-8	0	0	0
Ruimtelijk domein				
Kunstwerken	-100	-100	-100	-100
Geluidsschermen (investering van 1.500K)		-150	-150	-150
Sociaal domein				
Ophoging budgetten jeugd/wmo SD	-250	-500	-500	-500
Muzieklessen in het basisonderwijs	-16	-55	-55	-55
Financiën (inclusief organisatie)				
Extra fte in formatie CISO/PO	-96	-96	-96	-96
Realisatievermogen	-250	-250	-250	-250
Totaal	-730	-1.151	-1.151	-1.151

Tijdelijke inhuur publiekscampagne

In maart 2026 zijn de volgende gemeenteraadsverkiezingen. Om ervoor te zorgen dat zoveel als mogelijk de stemgerechtigden naar de stembus gaan, is het gebruikelijk dat de gemeenteraad aan opkomstbevordering doet. Dit gebeurt meestal in de vorm van een publiekscampagne. Er wordt budget gevraagd om in 2025 iemand in te huren, die zo een publiekscampagne voor Landsmeer opstelt met daarbij de kosten uitwerkt, zodat er in 2026 het juiste bedrag hiervoor kan worden aangevraagd. Ook wordt hierin meegenomen een plan met kostenraming voor het inwerkprogramma van de nieuwe raad.

Politiek Actief

De wens is uitgesproken om bij de organisatie Prodemos de cursus Politiek Actief aan te vragen voor 2025 voor de inwoners van de gemeente Landsmeer. Deze cursus is bedoeld voor mensen die interesse hebben in de politiek en die wellicht mee zouden willen doen aan de gemeenteraadsverkiezingen van 2026. De cursus bestaat meestal uit 5 bijeenkomsten met trainingen, zoals 'overtuigend debatteren', en lezingen van gastdocenten uit de politieke praktijk. Theorie wordt afgewisseld met praktische opdrachten, interactieve werkvormen, presentaties van lokale gastdocenten en ontmoetingen met lokale politici. Hierdoor krijgen de deelnemers een realistisch beeld van de lokale politiek.

Kunstwerken

In voorbereiding op een nieuw beheerplan kunstwerken zijn de bruggen geïnspecteerd. Uit deze inspectie is naar voren gekomen dat er structureel meer geld benodigd is voor het noodzakelijk onderhoud. Dit is niet alleen in onze gemeente het geval. Veel bruggen zijn aangelegd op basis van andere gegevens en rekenmethoden dan de huidige. Dit leidt bij vele beheerders, waaronder ook RWS, tot fors hogere uitgaven. Verwachting is dat een structurele verhoging van het budget met ongeveer 100K nodig is. Uit de inspectie kwam ook de noodzaak voor aanvullend onderzoek. Dit onderzoek wordt uitgevoerd zodat alles inzichtelijk is op het moment dat het beheerplan wordt behandeld door de gemeenteraad.

Geluidsschermen

Op 12 oktober 2023 is de notitie geluidsscherm A10 besproken. Onderdeel van deze bespreking was het onderzoek van Royal Haskoning waarin verschillende varianten voor aanpassingen van het geluidsscherm zijn doorgerekend op geluidsreductie en op ksten. De meerderheid van de gemeenteraad heeft tijdens de bespreking van deze notitie aangegeven variant 3 te willen realiseren. Het college heeft vervolgens toegezegd de financiële gevolgen van deze variant aan de gemeenteraad voor te leggen. Op basis van het uitgevoerde onderzoek betekent dit een investering van € 1,5 miljoen voor variant 3.

Ophoging budgetten Jeugd en Wmo

Ook uit de jaarrekening 2023, evenals die van 2022, blijkt dat de bestaande budgetten voor Jeugd en Wmo niet toereikend zijn. Waar we er in eerste instantie vanuit gingen dat een deel van die kosten een incidenteel karakter had (bijvoorbeeld bijzondere omstandigheden jongeren of een dure woningaanpassing) zien we dat het telkens andere incidentele casussen betreft maar de kosten daarvan wel een structureel karakter krijgen. Om op basis van het huidige beleid (inclusief het open-einde karakter hiervan) tot een realistische raming te komen dienen de budgetten in totaal met 250K tot 500K te worden bijgesteld.

Het alternatief, de huidige budgetten taakstellend laten zijn voor deze taken, vergroot de kans op het tekorten bij de jaarrekening en vraagt eigenlijk om een aanpassing van het beleid. Bijvoorbeeld door, waar mogelijk, de voorzieningen te versoberen of budgetplafonds in te stellen. Dat vraagt om een zorgvuldige beoordeling en dus tijd waarbij voorkomen moet worden dat inwoners die zeer sterk afhankelijk zijn van de gemeente tussen wal en schip belanden. Dit is evenwel een te verkennen optie zoals die ook in bijlage 2 is opgenomen.

Muzieklessen in het basisonderwijs.

Sinds een aantal jaren krijgen de leerlingen van de basisscholen in de gemeente Landsmeer muziekonderwijs. De laatste jaren wordt dit gefinancierd met rijksmiddelen die o.a. voor cultuur ingezet mogen worden. Het Rijk heeft recent een wijziging doorgevoerd waardoor we deze middelen niet meer kunnen inzetten voor het muziekonderwijs. Er is ruimte om af te bouwen.

Voor het schooljaar 2025-2026 betekent dit dat er een keuze moet worden gemaakt of het muziekonderwijs vanuit de eigen middelen van de gemeente zal worden gefinancierd. Voor het begrotingsjaar 2025 gaat het om 16K en vanaf 2026 en verder om 55K.

Informatiebeveiliging en Privacy

Gemeenten staan voor de belangrijke taak om te voldoen aan de NIS2, de Europese richtlijn betreffende de beveiliging van netwerk- en informatiesystemen, die naar verwachting in werking treedt per 2025. Deze richtlijn legt de nadruk op het beschermen van kritieke infrastructuur en vereist maatregelen om incidenten te voorkomen, op te sporen en te behandelen. Voor onze gemeente betekent dit concreet dat we moeten investeren in het beveiligen van kritieke systemen en processen om de continuïteit te waarborgen.

Tegelijkertijd moeten we onze informatiebeveiligingsmaatregelen aanscherpen om potentiële bedreigingen het hoofd te bieden. NIS2 legt wettelijke verplichtingen en toezicht op informatiebeveiliging voor gemeenten vast. Het betekent dat veel extra werk nodig is, vooral rond procesinrichting, basismaatregelen van informatiebeveiliging en risicomanagement. Ter voorbereiding op de NIS2 is een actieplan opgesteld.

Daarnaast is privacybescherming van groot belang. Als gemeente zijn we, op basis van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) verantwoordelijk voor het waarborgen van de privacy van onze burgers en het beschermen van hun persoonlijke gegevens. Dit vereist niet alleen technische maatregelen, maar ook bewustwording onder medewerkers en een strikt beleid voor gegevensverwerking. Naleving is essentieel om het vertrouwen van onze inwoners te behouden en te voldoen aan de steeds strengere eisen op dit gebied.

Het realiseren van het actieplan NIS2 naast de eisen op gebied van privacybescherming staat onder druk vanwege beperkte ambtelijke capaciteit. In het onderzoek naar het realisatievermogen van de organisatie is dit knelpunt ook gebleken. De inwerkingtreding van de NIS2 vereist eerst extra inzet om op wettelijk vereist niveau te komen en daarna is structureel beheer zowel op gebied van informatieveiligheid als privacy noodzakelijk. Om aan al deze eisen te voldoen is een uitbreiding met 1 fte noodzakelijk.

In het vierde kwartaal informeren wij de raadsleden over de huidige stand van zaken met betrekking tot informatiebeveiliging en privacy, en onze visie en plannen voor verdere realisatie in het licht van de NIS2-richtlijn.

Realisatievermogen

Het onderzoek naar het realisatievermogen (van kwetsbaar naar wendbaar door inzicht overzicht en leiderschap) van onze organisatie is afgerond. Het onderzoek heeft inzicht gegeven in de mate waarin:

- de organisatie nog in staat is om aan de wettelijke taken te voldoen;
- de organisatie in staat is om ambities uit het collegeprogramma te realiseren;
- de organisatie in staat is de in de begroting van de gestelde doelen te realiseren.

Los van dit verkregen inzicht kijken we in het verlengde hiervan ook naar de volgende zaken:

- verdere ontwikkeling van de organisatie om de basis op orde te houden;
- wat hebben management en medewerkers nodig om zich met elkaar te ontwikkelen tot een wendbare organisatie die in staat is om op een efficiënte wijze te blijven bijdragen aan de opgaven van onze gemeente;
- welke dilemma's een uitdaging vormen gelet op de schaalgrootte van onze gemeente.

Op basis van dit onderzoek is het noodzakelijk te investeren in de uitvoering van nieuwe wettelijke taken zoals privacy en informatieveiligheid en al bestaande basistaken zoals het (gegevens)beheer in de openbare ruimte en het effect van de toegenomen digitalisering.

Overige beleidsontwikkelingen per programma

In dit hoofdstuk zijn de overige beleidsontwikkelingen benoemd die geen direct financieel effect op deze perspectiefnota hebben.

Algemeen bestuur

Participatie

De gemeente wil met bewonersparticipatie onze inwoners betrekken bij ontwikkelingen binnen de gemeente. Na de laatste thema avond begin mei 2024 met de raad zal het college zich gaan bezinnen op de volgende stap. In Q3 2024 zal het college de raad hierover verder informeren. De eventuele financiële gevolgen van de keuze worden meegenomen in de begroting 2025, zodat de raad daar een afweging kan maken.

Dienstverlening

In 2024 wordt een plan van aanpak dienstverlening uitgerold om onze dienstverlening naar een hoger niveau te brengen. In de tweede helft van 2024 ligt de focus op de verdere uitvoering en implementatie van dit plan van aanpak. We streven hierbij om met zo min mogelijk financiële middelen, zo dienstbaar mogelijk te zijn. De inzet op een verbetering van de dienstverlening die in 2024 is ingezet, zal begin 2025 worden geëvalueerd. Mochten er nog extra maatregelen nodig zijn om de dienstverlening verder te optimaliseren, dan zullen we hiervoor een verzoek toe doen.

Integrale veiligheid

Handhaving

In 2024 is het 'Handhavingsplan gemeente Landsmeer 2024 – 2028' vastgesteld. In dit plan staan de geactualiseerde missie, visie en doelstellingen voor de komende jaren in de gemeente Landsmeer. De uitvoering van deze vernieuwde ambities is opgenomen in het meerjarig uitvoeringsplan die reeds in 2024 is vastgesteld. In 2025 ligt de focus op de implementatie van het meerjarige beleids- en uitvoeringsplan voor de gemeentelijke handhaving. Er wordt ook onderzoek gedaan naar het invoeren van de bestuurlijke boete.

Ruimtelijk domein

Omgevingswet

De Omgevingswet is per 1 januari 2024 in werking getreden. Op basis van deze wet moet de gemeente Landsmeer een omgevingsvisie vaststellen en deze visie vervolgens concreet uitwerken in een omgevingsplan. In 2024 wordt de ontwerp omgevingsvisie vastgesteld. In het opvolgende jaar wordt deze omgevingsvisie uitgewerkt in een gebiedsvisie voor het 'entree gebied'. Deze beide visies vormen vervolgens het kader voor het op te stellen omgevingsplan. Dit omgevingsplan vervangt alle bestemmingsplannen in de gemeente Landsmeer. Naast het veranderende instrumentarium beoogt de Omgevingswet ook een cultuurverandering tot stand te brengen. Een dergelijk verandering komt niet tot stand op basis van een inwerkingtreding van een wet maar gaat geleidelijk. De komende jaren zal hier dan ook aandacht aan gegeven worden.

Ruimtelijke projecten

Duidelijk is dat de ambities op het gebied van woningbouw groot zijn in Landsmeer en de mogelijkheden beperkt. Inzet is dan ook om te kijken naar wat wél mogelijk is. De provincie heeft inmiddels het voornemen om de mogelijkheden voor woningbouw te verruimen. Wij volgen deze ontwikkelingen en zijn voornemens gebruik te maken van deze extra mogelijkheden binnen de kaders van de vast te stellen Omgevingsvisie. In samenspraak met beide woningcorporaties die actief zijn in onze gemeente, proberen we een substantieel aantal sociale huurwoningen toe te voegen aan de bestaande woningvoorraad.

Groen bomen

In 2025 staat er een VTA keuring van de bomen in Landsmeer gepland. Deze keuring wordt om de vijf jaar uitgevoerd. De kosten hiervan worden geschat op 18.000 euro. Dit is een incidentele post. Wij verwachten dat de inhaalslag om de komende twee jaar het aantal bomen weer op het oude niveau te krijgen binnen het reguliere budget gerealiseerd kan worden.

Onderhoudscontracten

Voor het onderhoud in de openbare ruimte worden langlopende contracten (vaak 4 jaar) gesloten. De komende 4 jaar moeten deze taken opnieuw aanbesteed worden (bijvoorbeeld het maaicontract in 2026). De uiteindelijke prijs wordt bepaald door de marktomstandigheden. Naar verwachting zal deze hoger dan de normale indexatie uitvallen. Vanwege deze onzekerheid is gekozen om hiervoor nog geen bedrag in deze perspectiefnota op te nemen.

Sociaal domein

Meerjarenbeleidsplan Sociaal Domein

Recent heeft de raad het nieuwe Meerjarenbeleidsplan Sociaal Domein 'Sociaal en Vitaal Landsmeer' vastgesteld. De komende jaren gaan we uitvoering geven aan dit plan. De verwachting is dat het Meerjarenbeleidsplan Sociaal Domein binnen de begroting kan worden uitgevoerd. De bedragen zullen jaarlijks met name wijzigen door indexatie. In de uitvoeringsfase kan blijken dat er door autonome ontwikkelingen minder of meer financiële middelen nodig zijn om tot een adequate aanpak te komen. Ook kan blijken dat door bezuinigingen op het gemeentefonds er vanuit het Rijk er minder middelen beschikbaar komen dan nodig. In dat geval zullen er keuzes moeten worden gemaakt in welke c.q. in welke mate we in bovenwettelijke ondersteuning blijven investeren.

Hervormingsagenda Jeugd

Onderdeel van de hervormingsagenda is verminderen van de jeugdzorg-uitgaven. Het demissionaire kabinet heeft de geplande bezuiniging op jeugdzorg van ruim 500 miljoen euro in 2025 geschrapt. Voor de bezuiniging in jaren daarna is echter nog geen oplossing gevonden. Om de bezuiniging mogelijk te maken, wil het kabinet een eigen bijdrage invoeren voor jeugdzorg. Die moet ingaan op 1 januari 2026. Het kabinet wil in augustus 2024 een wetsvoorstel indienen om de eigen bijdrage in te voeren.

Eigen bijdrage WMO

Het (demissionair) kabinet is van plan per 2026 de eigen bijdrage inkomensafhankelijk te maken. Hiermee wil het kabinet Wmo-voorzieningen, -hulp en -ondersteuning voor burgers beschikbaar houden. Hoe de inkomensafhankelijke eigen bijdrage er precies uit komt te zien, wordt de komende periode verder uitgewerkt.

Financiën (inclusief overhead)

Lokale lasten en baten

Per 1 januari 2025 zal het innen van belastingen en heffingen over gaan naar de GR Cocensus. Het onderdeel BAG en BGT blijft bij de gemeente Amsterdam. Voor het onderdeel innen van belastingen en heffingen zullen extra archiveringskosten komen om de stukken uit de voorgaande jaren te archiveren. De kosten zullen in de loop van het project bekend worden, maar aangezien de kosten van de inning door Cocensus lager zijn dan die van Amsterdam is hier nog ruimte in het budget voor de extra kosten van de archivering. Daarom is hiervoor geen extra budget opgenomen in deze Perspectiefnota.

Wet Open Overheid (Woo)

De Woo is per 1 mei 2022 inwerking getreden en geeft gemeenten tot en met 2027 de tijd om te voldoen aan de actieve openbaarmaking. In 2022 en 2023 is hier geen focus op geweest, inmiddels zijn we hiermee gestart. Landsmeer pakt de implementatie van de Woo nu projectmatig op en is gestart met het project, 'Open Landsmeer', om ervoor te zorgen dat onze processen voldoen aan de kwaliteitseisen van de Woo. Financieel zijn alle activiteiten voor de Woo gedekt via het structurele budget voor de structurele kosten in combinatie met de reserve Woo voor de incidentele implementatiekosten.

De Wet kent 3 verschillende pijlers:

1. Passieve openbaarmaking: dit betreft het verstrekken van informatie op basis van een verzoek van inwoner of andere belanghebbende;
2. Actieve openbaarmaking: dit is een nieuw aspect ten opzichte van de Wet openbaarheid van bestuur. Bestuursorganen, en daarmee ook Landsmeer, zijn verplicht om uit eigen beweging informatie in 11 informatiecategorieën actief openbaar te maken via een landelijk platform. Bestuursorganen krijgen tot en met 2027 de tijd om te voldoen aan deze pijler van de Wet;
3. Basis informatiehuishouding op orde: Het derde aspect van de Woo is het op orde krijgen en houden van de basis informatiehuishouding. Voor deze pijler krijgt Landsmeer tot en met 2030 de tijd om te voldoen aan de Woo.

Vanaf de Begroting 2025 nemen wij de voortgang mee in de P&C cyclus, om de raad te blijven informeren over de voortgang over deze wettelijke verplichting.

MJOP (Meerjaren Onderhouds Planning van de gemeentelijke objecten)

Richting het einde van 2024 komen we met een nieuw MJOP voor 2025-2028. De gevolgen van de keuzes welke in het verleden zijn gemaakt over het niveau van onderhoud van de gemeentelijke objecten, maar ook de slag die geslagen moet worden op het gebied van verduurzaming, zullen met een prijskaartje komen. Ten tijde van het opstellen van deze Perspectiefnota zijn die exacte financiële gevolgen nog niet inzichtelijk, maar weten we nu al dat er wederom keuzes gemaakt moeten worden.

Bijlage 1 Meerjareninvesteringsplanning

Hierbij presenteren wij u het geactualiseerde MIP dat is opgesteld op basis van het huidige beleid bij voortzetten van het huidige ambitieniveau. Het MIP wordt jaarlijks bij de Perspectiefnota en de Programmabegroting geactualiseerd door de raming in zowel tijd als geld opnieuw te analyseren. Deze analyse vormt de input voor een geactualiseerde MIP.

Bij vaststelling van de Perspectiefnota wordt deze bijlage niet vastgesteld. Het MIP is opgenomen ter illustratie van het perspectief. Bij vaststelling van de begroting zal de gehele MIP in een separaat besluit aan uw raad worden voorgelegd. Op deze wijze kan uw raad een integrale afweging tussen de voorgestelde projecten maken.

De financiële consequenties worden in de begroting 2025 verder toegelicht. Het MIP is onderverdeeld in een overzicht van investeringen exclusief riolering en een overzicht van vervanging riolering.

Onderhanden werk (excl. riolering)	Afschrijvings termijn	Investering
Infrastructuur		
Herinrichting Meervalweg	30	€ 968.800
Verledden OV (masten)	30	€ 308.790
Verledden OV (masten)	30	€ 308.790
Herinrichting Havenzathe fase 2	30	€ 724.000
Herstraten Tormentilstraat e.v. (Wederikstraat en Zonnedaauwstraat)	30	€ 1.222.130
Totaal krediet onderhanden werk (excl. riolering)		€ 3.532.510

Onderhanden werk (riolering)	Afschrijvings termijn	Investering
Riolering		
Riolering Havenzathe fase 2	40	€ 1.086.000
Rioolwerk Meervalweg	40	€ 1.453.200
Rioolwerk Tormentilstraat-Wederikstraat- en Zonnedaauwstraat	40	€ 818.720
Renoveren gemalen fase 1	15	€ 150.000
Totaal krediet onderhanden werk (riolering)		€ 3.507.920

Nieuwe investeringen (excl. riolering)	Afschrijvings termijn	investering
Ambtelijke organisatie		
Vervangen tractor voor elektrische pick-up	8	€ 25.000
Vervangen werktuigendrager voor elektrische pick-up	8	€ 25.000
Aanschaf vrachtwagen	10	€ 450.000
Vervanging tractor 75pk	10	€ 100.000

Klimaatbeheersingssysteem gemeentehuis	15	€ 141.091
Sleutelvrij maken gemeentehuis	15	€ 20.042
Vervangen basketbalinstallaties inclusief vloerverankering en vloerhaak	15	€ 45.790
Sporttoestellen/materialen ICL en Wije Ilp	15	€ 47.425
Groene ruimte		
speelplan nr.024 - herinrichten speelplaats Drakenstein	10	€ 30.000
speelplan nr.019 - herinrichten speelplaats Zwaansburg	10	€ 32.000
speelplan nr.020 - herinrichten speelplaats Doornenburg	10	€ 20.000
speelplan nr.023 - herinrichten speelplaats Drakenstein	10	€ 55.930
speelplan nr.027 - herinrichten speelplaats Radboud	10	€ 12.000
speelplan nr.028 - herinrichten speelplaats Nijenrode	10	€ 13.000
speelplan nr.030 - herinrichten speelplaats Assumburg	10	€ 13.000
speelplan nr.003 - herinrichten speelplaats Schoolstraat	10	€ 37.650
speelplan nr.001 - herinrichten speelplaats Kaakberg	10	€ 21.000
speelplan nr.006 - herinrichten speelplaats Aalscholverstraat	10	€ 27.600
Voetbalkooi	15	€ 100.000
Renovatie natuurgrasvelden, 2x, IVV	10	€ 80.000
Infrastructuur		
Herinrichting Havenzathe fase 3	30	€ 804.000
Herinrichting Havenzathe fase 4	30	€ 804.000
Herinrichting Havenzathe fase 5	30	€ 804.000
Herinrichting Havenzathe fase 6	30	€ 804.000
Vervanging pontwachtershuisje	30	€ 3.000
Herinrichting Aalscholverstraat 33 tm 43	30	€ 42.000
Herinrichting Aalscholverstraat 1 tm 31 en Zultestraat	30	€ 459.000
Herstel metselwerk kademuur Zuid+Noordeinde	30	€ 85.000
Herinrichting Burg Postweg tussen Kerkebreek en Dorpsstraat (incl. Rietland)	30	€ 652.000
Vernieuwen voetpad 2,5 km langs het Lint	30	€ 142.000
Oeverbeheerplan (fase 6)	30	€ 207.000
Oeverbeheerplan (fase 7)	30	€ 232.000
Oeverbeheerplan (fase 8)	30	€ 207.000
Het Lint fase 1, vernieuwen asfalt Zuideinde 21a - 108	30	€ 283.000
Het Lint fase 2, vernieuwen asfalt Dorpsstraat 9 - 53	30	€ 283.000
Electra installatie markt	10	€ 70.000
Herinrichting terrein rondom NH-Kerk	30	€ 291.000
Herinrichting kamperfoelstraat-klaverstraat ev	30	€ 1.530.000
Integraal HuisvestingsPlan		
OBS De Stap	40	€ 3.767.500
OBS Ds. J. L. Wagemaker	40	€ 3.818.400
OBS De Fuik	25	€ 238.500
Montessorischool Landsmeer	15	€ 552.750

CBS De Hoeksteen	15	€ 392.250
RKBS St. Augustinus	15	€ 444.000
Totaal krediet nieuwe investeringen (excl. Riolering)		€ 18.211.928

Nieuwe investeringen (riolering)	Afschrijvings termijn	investering
Riolering		
Renoveren gemalen fase 2	15	€ 162.000
Renoveren gemalen fase 3	15	€ 162.000
Renoveren gemalen fase 4	15	€ 162.000
Renoveren gemalen fase 5	15	€ 162.000
Riolering Havenzathe fase 3	40	€ 1.204.000
Riolering Havenzathe fase 4	40	€ 1.204.000
Riolering Havenzathe fase 5	40	€ 1.204.000
Riolering Havenzathe fase 6	40	€ 1.204.000
Rioolwerk Aalscholverstraat 1 tm 31 en Zultestraat	40	€ 156.000
Rioolwerk Aalscholverstraat 33 tm 43	40	€ 120.000
Riolering Burg Postweg tussen Kerkebreek en Dorpsstraat (incl. Rietland)	40	€ 513.000
Het Lint fase 1, riolering Zuideinde 96 - 108 (nabij RG Zuideinde 102)	40	€ 162.000
Het Lint fase 2, riolering Dorpsstraat 43 - 55	40	€ 143.000
Rioolwerk kamperfoelistraat-klaverstraat ev	40	€ 906.000
Totaal krediet nieuwe investeringen (riolering)		€ 7.464.000

Totaal krediet alle investeringen	€ 32.716.358
--	---------------------

Bijlage 2 Toekomstige oplossingsrichtingen

In deze bijlage zijn maatregelen opgenomen waaraan gedacht kan worden wanneer er vanuit het Rijk geen aanvullende middelen via het gemeentefonds verstrekt worden.

Stand perspectiefnota (inclusief alle ontwikkelingen)	-733	-2.229	-1.528	-1.077
Ombuigingen c.q. lastenverlaging op bestaand beleid				
A IHP Structurele kosten	115	490	450	450
B Zwembad sluiten/commercialiseren	275	275	275	275
C WP gratis Lid 75+	30	30	30	30
D Spirit Schoolmaatschappelijk werk	110	110	110	110
E Praktijkondersteuner	65	65	65	65
F Bibliotheek	200	200	200	200
G Respijthuis Het Buitenhuis	22	22	22	22
H Invoeren eigen bijdrage Wmo	0	120	120	120
I Eigen bijdrage jeugd	0	100	100	100
J WMO Raad	4	4	4	4
K Bezuinigingen GR 5%	135	135	135	135
L Aanpassing beleid Jeugd en Wmo	250	500	500	500
subtotaal	1.206	2.051	2.011	2.011
Inkomstenverhogingen				
M Reclamemast	0	30	30	30
N OZB-verhoging boven inflatie (1% = 35K)	pm	pm	pm	pm
O Inkomsten Resort toeristenbelasting			300	300
P Inkomsten Resort ozb			60	60
Q Incidentele verkoopopbrengst grond 'Resort'	pm			
subtotaal	0	30	390	390
Totaal maatregelen	1.206	2.081	2.401	2.401
Stand perspectiefnota (incl alle ontwikkelingen en maatregelen)	473	-148	873	1.324

Het vertrekpunt voor de bovenstaande tabel is het financieel perspectief inclusief alle ontwikkelingen zoals deze in de tabel op bladzijde 10 van deze perspectiefnota is opgenomen. Welk deel hiervan incidenteel is, is in deze tabel buiten beschouwing gelaten. Dat is vooral relevant voor beoordeling door de Provincie van de vast te stellen begroting 2025-2028.

Met goedkeuring van de Provincie kan het verwachte tekort van 2025 van € 0,7 miljoen ten laste van de algemene reserve worden gebracht. De stand van de 'vrije algemene reserve' (naast de weerstandsreserve van € 1,2 miljoen) bedraagt per 31-12-2023 ongeveer € 2,5 miljoen.

Het is evenwel ook voor 2025 mogelijk maatregelen te treffen die het tekort beperken. De effecten van de maatregelen zijn hieronder, genummerd, opgenomen.

Ombuigingen c.q. lastenverlaging op bestaand beleid

- A. Effect van het uitstellen van de IHP met 5 jaar
- B. B Geen verplichting voor het open houden van het zwembad
- C. C Geen verplichting, heroverweging is mogelijk. Effect kan zijn dat minder mensen gebruik gaan maken van de voorzieningen van WonenWelzijnPlus
- D. Geen verplichting, activiteit is bedoeld om te zorgen dat kinderen al op school hulp krijgen om te voorkomen dat er duurdere jeugdzorg ingezet moet worden. De huidige maatschappelijk werkers zeggen dat ze meer dan genoeg te doen hebben in Landsmeer
- E. Geen verplichting. Vanuit de hervormingsagenda jeugd wordt dit genoemd als een must om de inzet van dure jeugdzorg te voorkomen. Ze ondersteunt de huisartsen bij de inzet van jeugdzorg. Doet zelf kortdurende behandelingen
- F. Geen verplichting, kan heroverwogen worden
- G. Geen verplichting. We doen mee met de regio en Landsmeeders maken graag gebruik van het respijthuis.
- H. Invoeren eigen bijdrage Wmo, in 2025 kan het nog niet ingevoerd worden
- I. Het kabinet is voornemens om per 1 januari 2026 een eigen bijdrage in te voeren bij gebruik van Jeugdzorg. Het is moeilijk om in te schatten wat een eigen bijdrage gaat doen met de uitgaven. We hebben geen referentiepunten uit het verleden. Vandaar deze voorzichtige schatting
- J. Kan naar beneden worden bijgesteld
- K. GR wordt in de regio besproken door wethouder financiën, dergelijke besparingen zijn alleen reëel wanneer een meerderheid van gemeenten van de betreffende GR een taakstelling vaststelt
- L. In de perspectiefnota zijn de niet te vermijden hogere kosten op Jeugd en Wmo opgenomen waarmee deze kosten een steeds groter aandeel in de totale lasten hebben. Overwogen kan worden opties te verkennen het beleid te versoberen en van een taakstellend budget uit te gaan

Inkomstenverhogingen

- M. Een reclamemast langs de A10 is op grond van de huidige provinciale verordening niet toegestaan, hier zal overleg voor nodig zijn, maar kan een bijdrage van 30K opleveren
- N. Een OZB-verhoging van 1% boven inflatie levert structureel 35K op
- O. De realisatie van het 'Resort' levert een relatief grote opbrengst aan toeristenbelasting op
- P. Idem voor OZB
- Q. Tot slot levert de verkoop van de grond een aanzienlijk bedrag (met u gedeeld op 23-11-2023) op waarmee de reservepositie versterkt kan worden. Deze is van belang wanneer niet tijdig de effecten van de mogelijke structurele maatregelen kunnen worden gerealiseerd